

Stockholms universitet
Rektor
106 91 Stockholm

Caroline Cruz
BESLUT

2007-06-28
Reg.nr 31-4004-06

Hantering av forskarutbildning vid Stockholms universitet

En muntlig överenskommelse kan inte ersätta en individuell studieplan.

Anmälan

N N har i en anmälan till Höskoleverket ifrågasatt matematiska institutionens, Stockholms universitet, agerande under hans forskarutbildning. Han har anført att han blivit avförd som forskarstuderande och att han under två års tid försökt få klarhet i sin status som forskarstuderande. Han har vidare anført bl.a. följande.

Han avlade filosofie licentiatexamen 1993 och publicerade det första avhandlingsutkastet med avseende på doktorsexamen år 1994. Under 2004 fick han genom arbetsförmedlingen möjlighet att under två år finansiera sina forskarstudier i syfte att doktorera på sin redan färdiga avhandling. Detta meddelade han i november 2004 sin handledare som även var matematiska institutionens forskarutbildningsrektor. Han förespeglades att han vid ett möte skulle få presentera sin avhandling. Mötet i november 2004 med professorerna A A och B B (prefekt för institutionen fr.o.m. januari 2005) upplevde han som en lång kränkning av honom där det gjordes klart att han var för gammal och att hans tidigare forskning var ointressant. Han påtvingades byte av handledare och forskningsfält. I december 2004 anmälde han till personalbyrån den grova kränkningen han ansåg att han utsatts för under mötet och att hans Ladok-registrering manipulerats. Som svar påstod personalbyrån att eftersom han varken var anställd eller studerande vid universitetet inte kunde göra en anmälan om kränkande särbehandling. Tidigare hade han fått besked om att han inte varit aktiv forskarstuderande alltsedan höstterminen 1998. Personalbyrån ignorerade hans krav på kopior av de registreringar som rörde hans forskarutbildning. Han skrev till rektorn och fick därefter bekräftelse om att han är registrerad som forskarstuderande i matematik. Denna bekräftelse hade han efterfrågat i ett halvt års tid. Hans krav på ett komplett registerutdrag uppfylldes inte.

Han fick en anställning med början den 1 juni 2005, eftersom arbetsförmedlingen ansåg att matematiska institutionens anbud om forskningsarbete under handledning av professor A A var att betrakta som ett lämpligt arbete. N N hade dock – förutom ett 20 minuters samtal – ingen egentlig kontakt med institutionen fram till januari 2006. Han blev då kallad till en examination som han ansåg stod i strid mot överenskommelsen från samtalet. Professor A A förkunnade därefter att han skulle meddela institutionens styrelse

att N N saknade alla förutsättningar för att det skulle vara meningsfullt att fortsätta som hans handledare och ville annullera att han formellt antagits till institutionen.

Stockholms universitets yttrande

Högskoleverket har uppmanat universitetet att lämna en redogörelse för N Ns forskarutbildning vid universitetet och för hur hans studier har följts upp samt komma in med en kopia av N Ns individuella studieplan.

Universitetet har genom prefekten B B svarat bl. a. följande.

N N antogs till forskarutbildningen i matematik 1976 och avlade licentiatexamen 1993. Den 1 juni 2005 förordnades N N som forskningsassistent under två år på medel för särskilt anställningsstöd från arbetsförmedlingen. Matematiska institutionen ställde upp med handledningsresurser och avsikten var att N N skulle fullfölja sina forskarstudier. Institutionen har på inget sätt vare sig kränkt eller vilselett N N i hans försök att fullborda forskarstudierna. När N N antogs till forskarutbildningen var det inte aktuellt med individuella studieplaner och någon formell sådan har därför aldrig upprättats för N N. Han har kvarstått som forskarstuderande under alla år. Han hade fram till att han avlade licentiatexamen 1993 utnyttjat handledningstid motsvarande en hel forskarutbildning. Institutionen tillmötesgick ändå N Ns frågan om ytterligare handledning under två år för att fullfölja sina doktorandstudier. Vid ett möte i november 2004 bestämdes att professor A A skulle handleda N N. I maj 2005 inleddes forskningsarbetet under handledning av professor A A och i oktober 2005 kom man överens om att N N skulle studera två artiklar. I februari 2006 träffades professor A A och N N för att diskutera och gå igenom artiklarna. Det visade sig då att N N inte hade satt sig in i det förelagda materialet. Professor A A ansåg att det var omöjligt att fortsätta som handledare för N N inom det överenskomna området men meddelade att han "...offered him my help at any suitable time as a private person".

Göran Fors svar

N N har lämnat synpunkter på universitetets yttrande och bl.a. anfört att han inte har fått någon handledning eller någon arbetsplats.

Bestämmelser i högskoleförordningen

Individuell studieplan

I 8 kap. 8 § högskoleförordningen (1993:100), i dess lydelse före den 1 januari 2007, anges bl.a. följande. För varje doktorand skall det upprättas en individuell studieplan. Den skall fastställas av fakultetsnämnden efter samråd med doktoranden och hans eller hennes handledare. Den individuella studieplanen skall innehålla en tidsplan för doktorandens forskarutbildning, en beskrivning av de åtaganden som doktoranden och fakultetsnämnden har under utbildningstiden samt vad som i övrigt behövs för att utbildningen hela tiden skall kunna bedrivas på ett effektivt sätt. Den individuella studieplanen skall följas upp av fakultetsnämnden minst en gång varje år. Vid

uppföljningen skall doktoranden och handledaren informera fakultetsnämnden om hur utbildningen framskrider. Fakultetsnämnden kan därvid eller när det annars är påkallat göra de ändringar i den individuella studieplanen som behövs. Innan en ändring görs skall doktoranden och handledaren ges möjlighet att yttra sig. Doktoranden och handledaren skall skriftligen intyga att de har tagit del av den individuella studieplanen och de ändringar som görs i den.

Rätt till handledning och andra resurser

Av 8 kap. 9 och 10 §§ högskoleförordningen, i deras lydelse före den 1 januari 2007, framgår följande. För varje doktorand skall fakultetsnämnden utse en eller flera handledare. Om en doktorand i väsentlig utsträckning åsidosätter sina åtaganden enligt den individuella studieplanen, skall fakultetsnämnden besluta att doktoranden inte längre skall ha rätt till handledning och andra resurser för forskarutbildningen. Innan ett sådant beslut fattas skall doktoranden och handledaren ges möjlighet att yttra sig. Prövningen skall göras på grundval av deras redogörelser och annan utredning som är tillgänglig för fakultetsnämnden. Vid bedömningen skall det vägas in om fakultetsnämnden har fullgjort sina egna åtaganden enligt den individuella studieplanen. Beslutet skall vara skriftligt och motiverat.

Bedömning

Det är oomtvistat att N N är antagen till forskarutbildningen vid matematiska institutionen vid Stockholms universitet. Trots detta har universitetet inte upprättat någon individuell studieplan för honom. Bestämmelsen i högskoleförordningen om att lärosätena är skyldiga att upprätta en individuell studieplan för varje doktorand har gällt i många år och gällde, i varje fall, när N N år 2004 kontaktade den matematiska institutionen. En individuell studieplan är en dokumentation av bl.a. doktorandens och fakultetsnämndens skyldigheter. N N har ålagts olika uppgifter utan att detta har dokumenteras på föreskrivet sätt. Den muntliga överenskommelsen som må ha träffats om uppläggningsen av hans utbildning på mötet i november 2004 kan inte ersätta en individuell studieplan.

En individuell studieplan för doktoranden är också en förutsättning för att en indragning av handledning och andra resurser skall kunna komma i fråga. Det framgår att professor A A har av sagt sig att vara handledare för N N. N N har dock rätt till handledning och andra resurser för forskarutbildningen så länge fakultetsnämnden inte har beslutat om indragning av dessa rättigheter.

Av utredningen framgår att N N önskade få ett utkast till avhandling bedömd när han kontaktade universitetet år 2004. I regeringens budgetproposition 1997/98:1 s. 97 anges att ”i det sällsynta undantagsfall, då en person har ett färdigt avhandlingsmanuskript och i övrigt uppfyller kraven för avläggande av doktorsexamen, bör det vara möjligt för den sökande att få manuskriptet bedömt”. Det framgår att universitetet inte utnyttjade denna möjlighet.

Universitetet har således hanterat N Ns utbildning utan att tillämpa gällande regler. Detta har försatt N N i en oklar situation och berövat honom det rättsliga skydd som reglerna skall tillförsäkra. Högskoleverket riktar därför kritik mot Stockholms universitet.

Stockholms universitet uppmanas att senast *den 31 januari 2008* redogöra för vilka åtgärder universitetet har vidtagit med anledning av verkets kritik. Dessutom uppmanas universitetet att beskriva handläggningen av utlämnandet av Ladok-utdraget till N N.

Beslut i detta ärende har fattats av chefsjuristen Eva Westberg i närvaro av verksjuristen Teresa Edelman efter föredragning av verksjuristen Caroline Cruz.

Eva Westberg

Caroline Cruz

Kopia för kännedom till:
N N